

ЛІТЕРАТУРА

1. Методика воспитательной работы: Учеб. Пособие для студентов. / Под. Ред. В.М. Коротова. – М.: Просвещение, 1990. – 175 с.
2. Нечепоренко Л.С. Педагогика. Учебное пособие (Краткий курс для иностранных студентов и аспирантов). – Харьков: ХНУ, 2006. – 250 с.
3. Нечепоренко Л.С. Онтопедагогіка та інвайронментальна педагогіка: Навч. Посібник. – Харків: Основа, 2001. – 238 с.
4. Нечепоренко Л.С. Педагогічна майстерність. Монографія. – Харків: Видавничий центр ХНУ, 2009. – 276 с.
5. Нечепоренко Л.С. Современный урок. Каков он? Методические рекомендации студентам. Х.: ХНУ: 2012. – 20 с.
6. Нечепоренко М.В. Педагогічна практика: програма, методичні рекомендації. (Для студентов, учителей, методистов-руководителей пед. практики) – Харьков: ХНУ, 2012. – 22 с.
7. Тема для классного часа: Книга для учителя. Сост. А.С. Ряшина. – М.: Просвещение. 1990. – 191 с.

УДК 37.013

ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ – МАСОВА ПРАКТИКА ПЕДАГОГІЧНИХ ВНЗ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ

Пономарьова Г.Ф.

*Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна
академія» Харківської обласної ради*

У статті здійснено спробу узагальнити деякі психолого-педагогічні проблеми гальмування розробки та впровадження інноваційних освітніх технологій у масову педагогічну практику ВНЗ.

Ключові слова: інноваційна освітня діяльність, навчально-виховний процес, інновація, інноваційна діяльність, професійна підготовка.

**ИННОВАЦИОННЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ -
МАССОВАЯ ПРАКТИКА ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ВУЗОВ:
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ**

Пономарева Г.Ф.

В статье осуществлена попытка обобщить некоторые психолого-педагогические проблемы торможения разработки и внедрения инновационных образовательных технологий в массовую педагогическую практику ВУЗов.

Ключевые слова: инновационная образовательная деятельность, учебно-воспитательный процесс, инновация, инновационная деятельность, профессиональная подготовка.

**INNOVATIVE EDUCATIONAL TECHNOLOGIES -
MASS PRACTICE PEDAGOGICAL INSTITUTES:
PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL PROBLEMS**

Ponomareva G.F.

The article attempts to summarize some of the psychological and pedagogical problems braking the development and implementation of innovative educational technologies in mass teaching practice university.

Keywords: innovative educational activities, educational process, innovation, innovation, professional training.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. У сучасних умовах розвитку українського суспільства взагалі та сфери освіти зокрема, інноваційність стає однією з домінантних тенденцій.

Головна суть змін в освіті полягає в переосмисленні культуротворчого досвіду, в аналізі та рефлексії цілісності педагогічного процесу, створенні можливостей прогнозування його результатів.

Уміла й ефективна реалізація інноваційних технологій, готовність викладача до творчої взаємодії зі студентами, здатність забезпечити атмосферу продуктивного пізнання значною мірою визначає якість підготовки майбутніх фахівців.

Вітчизняною педагогічною наукою і практикою накопичений певний досвід у сфері педагогіки вищої школи щодо розробки та впро-

вадження сучасних інноваційних освітніх технологій. Ця проблема є ключовою у працях В. Афанасьєва, О. Кіяшко, В. Садовського, А. Пригожина та ін.

Питання розробки й упровадження педагогічних технологій у навчально-виховний процес досліджували В. Боголюбов, В. Беспалько, В. Бондар, В. Гузеєв, І. Зязюн, М. Кларін, А. Нісімчук, Г. Селевко, В. Сластьонін, О. Філатов та ін.

Під педагогічною технологією ми розуміємо впорядковану сукупність психолого-педагогічних умов, методів, засобів навчання та теорії щодо їх реалізації у процесі досягнення прогнозованих результатів.

Як засвідчують наукові дослідження і педагогічна практика, якість реалізації ідеї масового запровадження інноваційних освітніх технологій безпосередньо пов'язана з рівнем організації навчально-виховного процесу, який забезпечував би позитивний результат.

Проблема визначення універсального типу навчання не нова. Ще видатний педагог усіх часів Я.А. Коменський намагався зробити навчальний процес схожим на якісно працюючий механізм, але історія подальшого розвитку педагогіки доводить, що й тепер ми все ще далеко від цього ідеалу.

Причини, на наш погляд, криються ніяк не в недосконалості науки у дослідженні природи людини, чи в недостатності пошуків педагогів-практиків. Навпаки, за останні роки чисельні науки про людину дали різноманітну картину становлення й розвитку особистості, формування психічної сфери, розвитку пізнавальної діяльності тощо.

Конструюванню ідеального «штучного інструмента», про який говорив Я.А. Коменський, заважає, за вдалим коротким визначенням М. Кларіна, «різноманітність, багатоваріантність, неоднозначність» [1, С. 6].

Це розмаїття цілей і завдань освіти, елементів її змісту та видів навчального матеріалу, багатоваріантність умов і засобів навчання, неоднозначність прояву закономірностей засвоєння змісту освіти в залежності від індивідуальних особливостей вихованців і багато інших факторів.

І все ж пошуки єдиного універсального методу, як ключового елемента певної технології, не припиняються. Іншими словами, у сучасній

дидактиці тривають пошуки таких дидактичних підходів, таких дидактичних засобів, які б змогли зробити процес навчання технологічним процесом з гарантовано високим результатом.

Метою статті є окреслення основних розробок і підходів до організації навчально-виховного процесу, які можуть складати безпосередній практичний інтерес.

Виклад основного матеріалу дослідження. На основі аналізу педагогічного досвіду ВНЗ, зокрема, Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, можна зробити висновок про наявність механізму саморозвитку навчального закладу. Його джерело міститься у творчості викладачів, в їх інноваційній діяльності, яка характеризується розробкою та впровадженням нових форм і механізмів організації навчально-виховного процесу, як результату взаємодії теорії і практики.

Безперечно, з одного боку, забезпечення інноваційної діяльності передбачає глибоке вивчення теоретичних питань удосконалення навчально-виховного процесу, позитивних сторін педагогічних теорій, ідей, технологій, які вже досліджувалися і впроваджувалися у педагогічну практику. З іншого боку, об'єктивним стає відмова від узвичаєних штампів, стереотипів у навчанні, вихованні й розвитку особистості студента, вихід за межі діючих нормативів, створення нових підходів до індивідуально спрямованої особистісно-творчої діяльності педагога і вихованця.

Інновація не виникає сама по собі. Вона є результатом вияву дослідницького інтересу педагога до тих або інших педагогічних явищ, що стали для нього проблематичними, викликали внутрішню напругу, змусили думати і діяти. Головне в цій ситуації – усунення обмежень у професійній діяльності, що дозволяє сприймати більш широкий спектр педагогічної діяльності. Важливо також, максимально уникати упередженості, нав'язування суб'єктивних думок і суджень, створювати оптимальні умови для вільного доступу до потоку інформації, що забезпечує необхідну свободу у творенні інновації, як реакції на зовнішні і внутрішні зміни. Ці зміни безпосередньо пов'язані із суспільним життям та розвитком мислення людини.

Одна із проблем формування інновацій, як засвідчують дослідження, міститься саме у сфері мислення педагога, його свідомості.

Слід зазначити, що навіть на початку XXI століття все ще не вдається досягти від викладацького корпусу розуміння важливості і значущості змін, усвідомлення необхідності комплексного запровадження інноваційних освітніх технологій у масову педагогічну практику.

На запитання анкети щодо системи інноваційної діяльності шляхом упровадження конкретних інновацій 66% педагогічних і науково-педагогічних працівників відповіли, що регулярно використовують інноваційні (нетрадиційні) форми і методи роботи, 23% – час від часу проводять навчальні заняття, що мають ознаки інноваційного і містять нові методи та засоби навчально-пізнавальної чи педагогічної діяльності, 6% викладачів працюють виключно традиційно, 5% – працюють за обраною (розробленою) педагогічною технологією, що пройшла етапи наукового обґрунтування та апробації.

Слід зауважити, що у практиці сучасної вищої педагогічної школи все ще спостерігаються проблеми, які досить успішно вирішені у науково-педагогічній теорії. Зокрема, мова йде про відсутність чіткої взаємодії компонентів змісту навчально-виховного процесу, намагання вирішувати актуальні протиріччя в рамках традиційних підходів тощо.

Так, відсутність технологічного підходу у вирішенні педагогічних проблем значною мірою гальмує процес підвищення якості педагогічної освіти у сучасних умовах. Про це свідчить і аналіз звітів голів державних комісій, в яких йдеться про слабку сформованість здатності випускників педагогічних ВНЗ на діагностичній основі самостійно розробляти оптимальну модель педагогічної стратегії і методичного підходу стосовно конкретної школи, дитячого дошкільного закладу і, в її рамках, проектувати реальний навчально-виховний процес.

Вважаємо, що масова педагогічна практика, як у секторі професійної підготовки фахівців у галузі педагогіки так і в царині дошкільної та шкільної освіти, має більш цілеспрямовано, організовано і послідовно керуватися здобутками педагогічної науки. У цьому сенсі практичний інтерес викликає експериментальне вивчення В. Сластьоніним та Л. Подимовою [2] питань розуміння і реагування педагогічних пра-

цівників на інновації, що сприяло розробці технологічних карт формування готовності вчителя-вихователя до інноваційної діяльності на різних етапах професійного становлення (табл.1, 2 і 3).

Таблиця 1.

Перший етап професійної підготовки

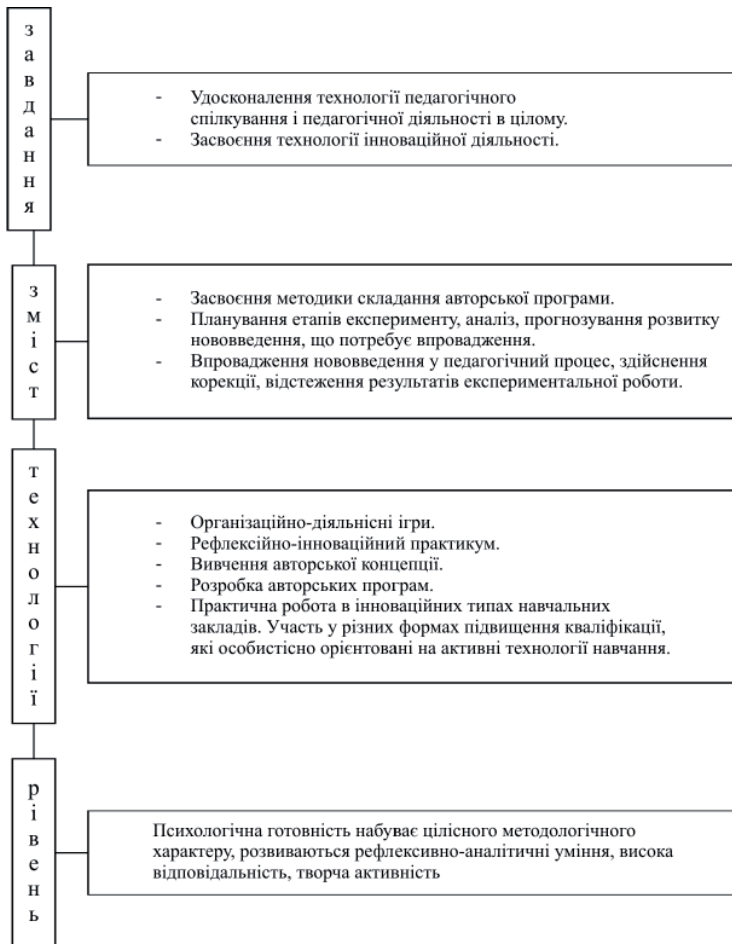
Таблиця 2.

Другий етап професійної підготовки

з а в д а н н я	<ul style="list-style-type: none">- Розвиток варіативної педагогічної діяльності.- Збагачення духовної культури.- Формування потреби у засвоєнні педагогічних нововведень.- Розвиток педагогічної рефлексії.- Створення інформаційного інноваційного фону, образу школи нового типу
з м і с т	<ul style="list-style-type: none">- Психолого-педагогічні уміння.- Знання та уміння з основ інноваційної педагогіки, її соціальних і наукових передбачень, основних понять, альтернативних підходів до організації школи.- Знання та уміння з методики педагогічного дослідження.- Знання та уміння з педагогічного спілкування.
т е х н о л о г і ї	<ul style="list-style-type: none">- Проблемно-пошукове навчання.- Тренінги самопізнання і спілкування.- Засвоєння розливальних технологій навчання.- Особистісно-орієнтовані технології навчання.- Інтерпретація авторських концепцій, вибір методів навчання, композиція уроку тощо.- Тренінги з педагогічної техніки і технології.- Організація самостійної роботи.
р і в е н ь	<p>Евристичний: усвідомлення відношення до педагогічних нововведень, оволодіння основними структурними елементами педагогічного пошуку, сформованість рефлексії та емпатії, зменшений ступінь відторгнення нововведення, відкритість педагогічних інновацій.</p>

Таблиця 3.

Третій та четвертий етапи професійної підготовки до інноваційної діяльності

Висновки. Слід констатувати, що завдання формування інноваційної діяльності педагога має глибокий соціально-педагогічний смисл, оскільки від його вирішення залежить успіх змін, перетворень у системі освіти України, перспектива розвитку національної школи. Учителі, вихователі, викладачі, як суб'єкти інноваційної діяльності та її організатори, вступають у певні взаємовідносини з іншими членами педагогічного співтовариства у питаннях використання і розповсюдження нововведень. Ці взаємовідносини активно впливають на інноваційну педагогічну діяльність і виконують різні функції: ініціюють нововведення або перешкоджають йому.

До факторів, які перешкоджають засвоєнню нововведень, як і В. Сластьонін та Л. Подимова, ми відносимо соціально-економічні і психологічні. До психологічних, належать: особистісна стурбованість, ригідність мислення, схильність до конформізму, страх перед власною некомпетентністю, низький рівень самооцінки, суб'єктивне, упереджене ставлення до нововведень, почуття загрози втрати статусу, нездатність до прийняття самостійних рішень, що потребують ризику.

Таким чином, однією із важливих умов включення педагога в інноваційну діяльність є глибоке засвоєння основних науково-педагогічних основ різних освітянських теорій та технологій, освіти.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Кларин М.В. Педагогическая технология в учебном процессе. – М.: Знание, 1989. – 80 с. – С. 6.
2. Сластенин В.А., Подимова Л.С. Педагогика: инновационная деятельность. – М.: ИИП «Издательство Магистр», 1997. – 224 с.